

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 9/2010 vp

Valtioneuvoston selvitys EU:n ja Suomen vireillä olevista ja tulevista toimista, jotka koskevat romanien aseman parantamista EU:ssa

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 6 päivänä syyskuuta 2010 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen EU:n ja Suomen vireillä olevista ja tulevista toimista, jotka koskevat romanien aseman parantamista EU:ssa (E 45/2010 vp) sosiaali- ja terveysvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- sosiaalineuvos Viveca Arrhenius, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylitarkastaja Hannele Syrjä, romaniasiaineuvottelukunta, sosiaali- ja terveysministeriö.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Selvityksessä esitellään suuren valiokunnan pyyntöön perustuen EU:n tasolla tehtyjä ja Suomen hallituksen toimenpiteitä romanien aseman parantamiseksi Euroopassa. Selvityksessä todetaan, että romanien elinolojen ja aseman kehittäminen on jäsenmaiden ensisijaisella vastuulla, mutta yhteistyö Euroopan unionissa tukee romanien olosuhteiden ja ihmisoikeuksien tavoitteellista edistämistä. Selvityksen mukaan EU:n politiikat ja rahoitusinstrumentit voivat merkittävästi tukea jäsenmaita löytämään ratkaisuja romaniväestön tarpeisiin ja ongelmiin.

Työryhmän esitys Suomen kansalliseksi romaniohjelmaksi valmistui viime vuoden lopulla. Ohjelmaehdotuksen mukaan Suomen tulisi kansallisen kehittämisen ohella osallistua ja aktiivisesti vaikuttaa eurooppalaisen romanistrategian muovautumiseen tuomalla oma

asiantuntijuutensa mukaan sen kehittämiseen ja tarjoamalla malleja ja kokemuksia osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämisestä.

Valtioneuvoston kanta

Suomen tulee toimia aktiivisesti ja johdonmukaisesti romaniväestön yhdenvertaisuutta ja elinoloja käsittelevillä kansainvälisillä areenoilla. Yhteistyö kansallisten ja kansainvälisten romanijärjestöjen kanssa on ensiarvoisen tärkeää, ja sen tulisi olla niin Suomen hallituksen kuin EU:nkin romanitoimintojen peruserä.

Suomi on valmis edistämään romanien yhdenvertaisuutta ja osallisuutta sekä omassa maassaan että Euroopan laajuisesti. Euroopan unionin jäsenmailla on ensisijainen vastuu kansalaisistaan, myös romanikansalaisistaan. Heidän elinoloistaan, kuten asumisesta, terveydenhuollosta ja koulutuksesta päätetään tosiasiallisesti

usein paikallistasolla. Romaniväestön aseman parantamiseksi tarvitaan myös eurooppalaista yhteistyötä ja eurooppalaisia toimenpiteitä.

Komission EU 2020 -strategian EU-tason sosiaalisen osallisuuden tavoitteen saavuttamisen seurannassa tulisi kiinnittää huomiota erityisen

heikossa asemassa olevien väestöryhmien asemaan, mukaan lukien romanit. Yhteiset EU-tason toimet voivat merkittävästi täydentää kansallisia toimia romanien tilanteen parantamiseksi.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Sosiaali- ja terveysvaliokunta yhtyy valtioneuvoston näkemykseen siitä, että Suomessa toimivia rakenteita romaniväestön osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi on syytä välittää myös muille jäsenmaille. Esimerkkeinä tuloksellisesta toiminnasta voidaan mainita valtakunnallinen ja alueelliset romaniasiain neuvottelukunnat sekä romanityöryhmät ja -järjestöt, joiden työllä on merkittävästi lisätty kulttuurien välistä yhteistyötä ja edistetty romanien asemaa.

Selvityksessä on tuotu esiin myönteisinä esimerkkeinä hyvien käytäntöjen levittämisessä romanien asuinolojen kohentamiseksi Suomessa tehtyjä toimenpiteitä samoin kuin opetukseen ja koulutukseen liittyviä toimia. Valiokunta pitää myös terveyserojen kaventamisen kannalta tärkeänä romanipoliittiseen ohjelmaan ehdotettuja linjauksia romaniväestön hyvinvoinnin edistämiseksi ja sosiaali- ja terveyspalvelujen kohdentumisen tehostamiseksi. Kansallisen romani-

poliittisen ohjelman valmistelua tulee jatkaa tavoitteellisen ja kokonaisvaltaisen kansallisen romanipoliitiikan aikaansaamiseksi.

Valiokunnan käsityksen mukaan Suomen tulee aktiivisesti tukea toimia yhteisen romanistrategian kehittämiseksi EU:n tasolla. Yhtenä tärkeänä keinona on selvityksessäkin todettu EU:n rahoitusinstrumenttien aktiivisempi ja tehokkaampi hyödyntäminen. Rakennerrahastojen käytössä on vaikutettava jäsenvaltioihin niin, että rahastojen kautta myönnettyt voimavarat käytetään täysimääräisesti romanien aseman parantamiseen.

Lausunto

Lausuntonaan sosiaali- ja terveysvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 24 päivänä syyskuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Inkeri Kerola /kesk
vpj. Sirpa Asko-Seljavaara /kok
jäs. Arja Karhuvaara /kok
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Markku Pakkanen /kesk

Eero Reijonen /kesk
Paula Sihto /kesk
Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /kok
Erkki Virtanen /vas
vjäs. Johanna Karimäki /vihr.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.